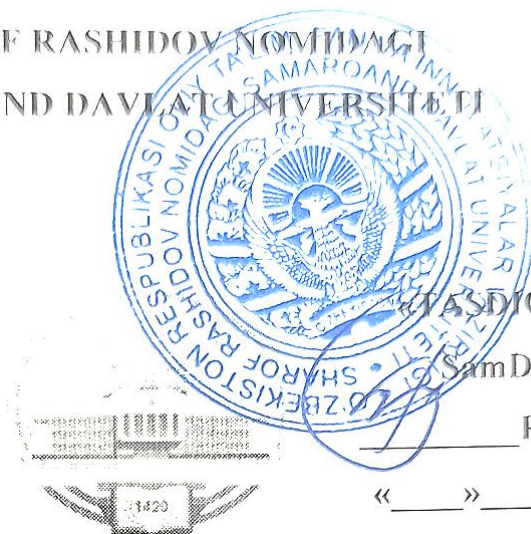

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI
SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi

№ 60311000 – 1

«13» 08 2024 y

«TASDIQLAYMAN»

SamDU rektori:

R.I.Xalmuradov

«___» ___ 2024 y

UMUMIY SOTSIOLOGIYA
FAN DASTURI

1-kurs kunduzgi bo`lim talabalari uchun

Bilim sohasi:	300000- Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot;
Ta'lim sohasi:	310000– Ijtimoiy va xulq-atvorga mansub fanlar;
Ta'lim yo'nalishi:	60311000- Sotsiologiya;

Fan/modul kodi UMS1116 (I qism) UMS1216 (II qism) UMS1316 (III qism)		O'quv yili 2024-2025 2025-2026	Semestr I-II-III	ECTS – Kreditlar 5+5+6=16	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili- O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4 soat	
1.	Fan nomi	Auditoria mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami:
	Umumiy sotsiologiya	64+62+78=204		86+88+102=276	480

Fanning maqsadi (FM)

1	Fanni o'qitishdan maqsad va vazifalari - Umumiy sotsiologiya ijtimoiy-gumanitar fanlar tizimida muhim o'rinni egallaydi. Sotsiologik ta'limning muhim funksiyalaridan biri – bu jamiyat a'zolarida sotsial muammolarni tushunish, ularning kelib chiqish manbalarini aniqlash va bartaraf etish yo'llari hamda imkoniyatlarini qidirib topish ko'nimalarini shakllantirishdan iboratdir. Umumiy sotsiologiya fani jamiyatda ro'y berayotgan yirik ijtimoiy-siyosiy jarayonlarni shunchaki qayd etish bilan shug'ullanmaydi, balki ularning asl mohiyati va mazmunini atroflicha ochib beradi. Zero, sotsiologiya ijtimoiy fanlar orasida o'z tadqiqotlarining aniqligi va amaliyligi, tahlil qilayotgan masalalarni tajribalar asosida o'rganish imkoniyatlari mavjudligi bilan alohida ajralib turadi. Umumiy sotsiologiya faqat hozirgi ijtimoiy hodisalar tahliliga to'laqonli javob berishi bilangina cheklanmasdan, balki ularning istiqbolli o'zgarish darajasi xususida ham ilmiy bashoratlarni ilgari sura oladi. Ana shu jihatdan qaraganda, sotsiologiya fani nazariyasi, amaliyoti va tadqiqot usullarini atroflicha o'rganib chiqish zarurati dolzarb ahamiyat kasb etadi. Bunda asosiy e'tibor amaliy faoliyatni olib borishda sosiologik bilim va usullardan foydalanish imkoniyatlarini ishlab chiqishga, O'zbekiston va jahondagi sotsial muammolarga nisbatan qiziqishning oshganligiga qaratiladi.
---	---

Fan mazmuni	
II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)	
II.I Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
I-semestr (kuzgi)	
M1	Umumiy sotsiologiya fanining fan sifatida vujudga kelishi va taraqqiyotini asosiy bosqichlari.
M2	Umumiy sotsiologiyaning ob'ekti va predmeti.
M3	Umumiy sotsiologiyaning asosiy tushuncha, kategoriyalari va qonunlari.
M4	Umumiy sotsiologiyaning fanlar tizimida tutgan o'rni.
M5	Umumiy sotsiologiya metodologiyalari va paradigmalari.

M16	Umumiy va maxsus sotsiologik nazariyalar.
M17	Umumiy sotsiologiya strukturasi.
M18	Shaxs sotsiologiyasi. Shaxs, inson, individ tushunchalari.
M19	Shaxs sotsial munosabatlar mahsuli sifatida.
M10	Sotsial me'yor. Ijtimoiy qonunlar.
M11	Sotsial nazorat kishilar hatti-harakatini tartibga solish mexanizmi sifatida.
M12	Sotsial munosabatlar.
M13	Sotsial munosabat turlari.
M14	Jamiyat sotsial tizim sifatida. Jamiyat turlari: an'anaviy, industrial, postindustrial.
M15	Deviant (og'ma) xulq-atvor sotsiologiyasi
M16	Begonalashuv va tanozzul. Begonalashuv turlari va ularning ijtimoiy oqibatlari.
M17	Sotsial konfliktlar.
M18	Sotsial mobillik. Sotsial mobillik to'g'risida M.Veber, I.Giddnes, T.Parsons, P.Sorokin va boshqalarning qarashlari.
M19	Sotsializatsiya jarayonlari.
M20	Sotsial status va rollar
2-semestr (bahorgi)	
M21	Zamonaviy jamiyat hayotida sotsial kommunikatsiya o'rni va ahamiyati.
M22	Sotsial guruh tushunchasining tarixiy va zamonaviy talqinlari
M23	Sotsial tashkilotlar.
M24	Sotsial institutlar
M25	Sotsial gerontologiyaning mohiyati va mazmuni.
M26	Sotsial tizim dinamikasi va barqaror tizim muammolari.
M27	Sotsial boshqaruv strukturalari va dinamikasi.
M28	Jamiyat va din.
M29	Jamiyatning sotsial strukturasi va stratifikatsion jarayonlar.
M30	O. Kont sotsiologiyasida psixologiya, siyosiy iqtisod, etika, falsafa tarixi
M31	Tafakkur tarzi sotsiologiyasi
M32	Jamoatchilik fikri sotsiologiyasi
M33	Iqtisodiy sotsiologiya
M34	Siyosiy sotsiologiya
M35	Ta'lim sotsiologiyasi
M36	Mehnat va mehnat tashkilotlari sotsiologiyasi
M37	Oila sotsiologiyasi
M38	Empirik sotsiologik tadqiqotlar
M39	Sotsiologik informatsiya to'plash usullari
M40	Sotsiologik monitoring

III. Mashg'ulotlar shakli: seminar mashg'uloti (S)

1-semester (kuzgi)

S1	Umumiy sotsiologiya fanining fan sifatida vujudga kelishi va taraqqiyotini asosiy bosqichlari.
S2	Umumiy sotsiologiyaning ob'ekti va predmeti.
S3	Umumiy sotsiologiyaning asosiy tushuncha, kategoriyalari va qonunlari.
S4	Umumiy sotsiologiyaning fanlar tizimida tutgan o'rni.
S5	Umumiy sotsiologiya metodologiyalari va paradigmalari.
S6	Umumiy va maxsus sotsiologik nazariyalar.
S7	Umumiy sotsiologiya strukturasi.
S8	Shaxs sotsiologiyasi. Shaxs, inson, individ tushunchalari.
S9	Shaxs sotsial munosabatlar mahsuli sifatida.
S10	Sotsial me'yor. Ijtimoiy qonunlar.
S11	Sotsial nazorat kishilar hatti-harakatini tartibga solish mexanizmi sifatida.
S12	Sotsial munosabatlar.
S13	Sotsial munosabat turlari.
S14	Jamiyat sotsial tizim sifatida. Jamiyat turlari: an'anaviy, industrial, postindustrial.
S15	Deviant (og'ma) xulq-atvor sotsiologiyasi
S16	Begonalashuv va tanozzul. Begonalashuv turlari va ularning ijtimoiy oqibatlari.
S17	Sotsial konfliktlar.
S18	Sotsial mobillik. Sotsial mobillik to'g'risida M.Veber, I.Giddnes, T.Parsons, P.Sorokin va boshqalarning qarashlari.
S19	Sotsializatsiya jarayonlari.
S20	Sotsial status va rollar

2-semester (bahorgi)

S21	Zamonaviy jamiyat hayotida sotsial kommunikatsiya o'rni va ahamiyati.
S22	Sotsial guruh tushunchasining tarixiy va zamonaviy talqinlari
S23	Sotsial tashkilotlar.
S24	Sotsial institutlar
S25	Sotsial gerontologiyaning mohiyati va mazmuni.
S26	Sotsial tizim dinamikasi va barqaror tizim muammolari.
S27	Sotsial boshqaruv struktrasi va dinamikasi.
S28	Jamiyat va din.
S29	Jamiyatning sotsial strukturasi va stratifikatsion jarayonlar.
S30	O. Kont sotsiologiyasida psixologiya, siyosiy iqtisod, etika, falsafa tarixi
S31	Tafakkur tarzi sotsiologiyasi

S32	Jamoatchilik fikri sotsiologiyasi
S33	Iqtisodiy sotsiologiya
S34	Siyosiy sotsiologiya
S35	Ta'lim sotsiologiyasi
S36	Mehnat va mehnat tashkilotlari sotsiologiyasi
S37	Oila sotsiologiyasi
S38	Empirik sotsiologik tadqiqotlar
S39	Sotsiologik informatsiya to'plash usullari
S40	Sotsiologik monitoring
Jami	84 soat seminar

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular

“Umumiy sotsiologiya” fani bo'yicha ma'ruza mashg'ulotlari bo'yicha mustaqil ishlarning kalendar tematik rejasi

No	Mavzu nomi	Ish turi	Axborot manbai	Hisobot shakli	Ajratilgan soat
1.	Sotsiologiyaning mustaqil fan sifatida o'qitilishini bayon eting.	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.1.] - 11-25 betlar	Slaydlar va prezentasiya shaklida taqdimot qilinadi.	6
2.	Sotsiologiya fanining obyektini izohlab bering.	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.2.] - 24-50 betlar.	Konspekt hamda esse tayyorlab kelish.	6
3.	Sotsiologiya fanining metodi va metodologik asoslari, qonun va kategoriyalarini to'liq bayon eting.	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.3.] - 102-115 betlar.	Referat yozish, hulosalar chiqarish.	6
4.	Turli xil yo'nalishlardagi pozitivistik va empirik oqimlarni izohlab bering.	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.1.] - 111-125 betlar.	Krosvord va testlar tayyorlab kelish.	6
5.	Sotsiologiyadagi neopozitivistik oqim	Adabiyotlarni konspekt qilish.	[A 1.2.] - 54-78	Slaydlar va prezentasiya	6

	va uning geografik, Sotsial darvinizm, psixologik maktab, instinktivizm, bixeviorizm yo'nalishlarini bayon eting.	Individual topshiriqlarni bajarish.	betlar.	shaklida taqdimot qilinadi.	
6.	Sotsiologiyada strukturaviy funksionalizm oqimi, industrial, axborotga asoslangan jamiyat nazariyalarini izohlang.	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.3.] - 205-238 betlar.	Konspekt hamda esse tayyorlab kelish.	6
7.	Markaziy Osiyo mutafakkirlarning ijtimoiy fikrlari hamda ularning sotsiologik ahamiyatini aniqlang.	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.1.] - 168-189 betlar.	Referat yozish, hulosalar chiqarish.	6
8.	Sotsiologiyaning fan sifatidagi asosiy rivojlanish bosqichlarida klassik va noklassik davrni bayon eting.	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.2.] - 155-168 betlar.	Krosvord va testlar tayyorlab kelish.	6
9.	Sotsiologiyaning fan sifatida shakllanishi (O.Kont, G.Spenser, E..Dyurkgeym, M.Veber, qarashlari)ni talqin qilib bering.	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.3.] - 441-458 betlar.	Slaydlar va prezentasiya shaklida taqdimot qilinadi.	6
10.	Ijtimoiy stratifikasiya xamda uning tarixiy tiplarini ko'rsatib bering.	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.1.] - 198-211 betlar.	Konspekt hamda esse tayyorlab kelish.	6
11.	Sotsiologik test tadqiqotlarida amal qilinadigan talablarni keltiring.	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.2.] - 150-174 betlar.	Referat yozish, hulosalar chiqarish.	4
12.	Mustaqil O'zbekiston	Adabiyotlarni	[A 1.3.] -	Krosvord va	4

	ta'lim tizimining asosiy prinsiplarini izohlang.	konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	603-625 betlar.	testlar tayyorlab kelish.	
13.	Ijtimoiy islohotlarda xalq ta'limi tizimidagi o'zgarishlarni izohlab bering.	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.1.] - 204-230 betlar.	Slaydlar va prezentasiya shaklida taqdimot qilinadi.	6
14.	O'zbekistonda kadrlar tayyorlash sotsiologiyasini bayon eting.	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.2.] - 121-147 betlar.	Konspekt hamda esse tayyorlab kelish.	6
15.	Sotsiologiyaning asosiy yo'nalishlari va ularning qisqacha ta'rifi.	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.2.] - 150-174 betlar.	Referat yozish, hulosalar chiqarish.	6
16.	Sotsiologiya taraqqiyotining asosiy bosqichlarini izohlang.	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.3.] - 603-625 betlar.	esse tayyorlab kelish.	6
17.	XX asr Amerika sotsiologiyasi va uning rivojlanish sabablarini ko'rsating.	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.2.] - 150-174 betlar.	Referat yozish, hulosalar chiqarish.	4
18.	P.Sorokinning sotsial stratifikatsiya to'g'risidagi qarashlari	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.1.] - 11-25 betlar	Slaydlar va prezentasiya shaklida taqdimot qilinadi.	4
19.	Hozirgi jamiyatlarda sinflarning turlari	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.2.] - 24-50 betlar.	Konspekt hamda esse tayyorlab kelish.	6
20.	Sotsial stratifikatsiya shakllari	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.3.] - 102-115 betlar.	Referat yozish, hulosalar chiqarish.	6

21.	...	...	...	...	...
22.	...	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.2.] - 54-78 betlar.	Slaydlar va prezentatsiya shaklida taqdimot qilindi.	6
23.	Jamiyat sotsial stratifikatsiyasidagi o'zgarishlar va uning o'ziga xos jihatlari	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.3.] - 205-238 betlar.	Nonspekt hamda esse tayyorlab kelish.	6
24.	Sotsial stratifikatsiya tushunchasi, uni o'rganishdagi yondashuvlar	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.1.] - 168-189 betlar.	Referat yozish. hulosalar chiqarish.	4
25.	Desotsializatsiya va resotsializatsiya tushunchalarini izohlang	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.2.] - 155-168 betlar.	Krosvord va testlar tayyorlab kelish.	4
26.	Sotsializatsiya jarayoni: bosqich va davrlari	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.3.] - 441-458 betlar.	Slaydlar va prezentatsiya shaklida taqdimot qilinadi.	6
27.	Sotsial guruh turlari (katta, kichik, referent, formal, noformal va h.k.)	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.1.] - 198-211 betlar.	Konspekt hamda esse tayyorlab kelish.	6
28.	Fuqarolik jamiyati - insoniy taraqqiyot uchun zaruriyat sifatida	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.2.] - 150-174 betlar.	Referat yozish. hulosalar chiqarish.	6
29.	Sotsial tabaqalanishning sabablarini ko'rsating	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni	[A 1.3.] - 603-625 betlar.	Krosvord va testlar tayyorlab kelish.	6

30.	Yoshlarning o'ziga xos muammolarini o'rganishdan maqsad nima?	bajarish. Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.1.] - 204-230 betlar.	Slaydlar va prezentasiya shaklida taqdimot qilinadi.	6
31.	Sotsial me'yorlar va jamoatchilik fikri	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.2.] - 121-147 betlar.	Konspekt hamda esse tayyorlab kelish.	6
32.	Maxsus-sotsiologik va empirik metodlarni tasniflab bering	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.2.] - 150-174 betlar.	Referat yozish, hulosalar chiqarish.	6
33.	Badiiy adabiyotlarda sotsial status va rollar masalalari	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.3.] - 603-625 betlar.	esse tayyorlab kelish.	6
34.	Ijtimoiy o'zaro ta'sir va uning darajalari	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.2.] - 150-174 betlar.	Referat yozish, hulosalar chiqarish.	4
35.	Shaxs, inson, individ tushunchalarini izohlang	Adabiyotlarni konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish.	[A 1.3.] - 603-625 betlar.	Krosvord va testlar tayyorlab kelish.	6

Jami

196 soat mustaqil ta'lim

V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetentsiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

3. Umumiy sotsiologiya faninni mustaqil fan sifatida shakllanishi omillari, uning tadqiqot ob'ekti va predmeti, strukturasi va fanlar tizimidagi o'rni, jamiyatni yaxlit ijtimoiy tizimligi, shaxs va jamiyat munosabatlari, ijtimoiy hayotning dolzarb muammolari, jamiyat a'zolarining shaxsiy va ijtimoiy faoliyatini muvofiqlashtiradigan sotsial institutlar faoliyati haqida *tasavvur va bilimga ega bo'lishi*;

Umumiy sotsiologiya fanining turli yo'nalishlardagi nazariy-metodologik

asoslari, fanning asosiy tushuncha, kategoriyalari va qonunlari, shaxs va uning ijtimoiylashuv jarayoni, sotsial guruhlar tasnifi, jamiyat a'zolarining ijtimoiy mavqesi, ijtimoiy-siyosiy jarayonlar ma'lum bir qonuniyatlar asosida kechishi, jamiyatda sodir bo'layotgan ijtimoiy jarayonlarning o'zaro bog'liqlikda ekanligini yaxlit idrok etishi hamda jamiyat rivojining asosiy omillarini tasniflay olishni *bilishi va ulardan foydalana olishi*;

Turli ijtimoiy-madaniy xususiyatda kechayotgan hodisalarni holis qiyosiy taqqoslash, zamonaviy jamiyatdagi mavjud ijtimoiy muammolardan ustuvorlarini aniqlash va ularni ob'ektiv tahlil qilish, muayyan hodisa va voqealarga kishilarning shaxsiy munosabatlarini o'rganishga qaratilgan empirik tadqiqotlarda ishtirok etish, ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va ma'naviy sohalarda o'tkazilgan amaliy sotsiologik tadqiqotlar natijalaridan foydalana olish *ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak*.

VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

ma'ruzalar;

4. interfaol keys-stadilar;

“KHWL” metodi;

“SWOT” tahlil metodi va boshqa interfaol metodlar

VII. Kreditni olish uchun talablar:

5. Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish

Asosiy adabiyotlar

1. X.B.Saitxodjayev. Sotsiologiya. Darslik. T: O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi. 2017.

2. O.Sh.Xodjayev. “Sotsiologiya” fanidan qo'llanma. Toshkent: 2021.

3. N. S. Aliqoriyev, R.T. Ubaydullayeva. Umumiy sotsiologiya. T – 1999.

4. E.Giddens Sotsiologiya.-Toshkent: O'qituvchi, 2002.

6. 5. Lapayeva V.V. Huquq sotsiologiyasi. Qisqa o'quv kursi. “Adolat” hashriyoti. T.2005.

6. Normurodov B., Normurodova G.B. Sotsiologiya tarixi. “Tafakkur” nashriyoti. T.2010.

Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent: O'zbekiston nashriyoti. 2017.

2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining farovi. T: O'zbekiston nashriyoti. 2017.

3. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini

4. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Toshkent: O'zbekiston nashriyoti. 2017.

Ushu dasturi Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti O'quv uslubiy Kengashining 2024 yil "___" _____dagi ___-son bayonnomasi bilan ma'qullangan.

8. I.Negmatov – Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti, Psixologiya va ijtimoiy-siyosiy fanlar fakulteti, “Sotsiologiya va ijtimoiy ish” kafedrası dotsenti

M.J.Bozorov – Samarqand davlat chet tillar instituti Gumanitar fanlar va axborot texnologiyalari kafedrası professori v.b (tashqi)

M.B.Sherov – Sharof Rashidov nomidagi SamDU Sotsiologiya va ijtimoiy
ish kafedrası dotsenti. (ichki)

W. H. Smith

dots. I.Negmatov

prof. A.Aymatov

prof. A.Soleev

SamDU 2-o'quv uslubiy

boshqarma boshlig'i:

S.M.Samatov

“ ”

2024 yil